



# JAK NA REKONSTRUKCI KNIHOVEN

Setkání zřizovatelů a knihovníků

14.11.2024

Městská knihovna v Boskovicích

# METODICKÉ CENTRUM PRO VÝSTAVBU A REKONSTRUKCI KNIHOVEN – KLÍČOVÉ ČINNOSTI



➤ Konzultace a poradenství v oblasti výstavby, rekonstrukce a modernizace knihovny



➤ Informace o financování související s obnovou knihoven (dotace, granty)

➤ Kontakty na ověřené dodavatele, architekty, designéry



➤ Databáze knihoven jako příkladů dobré praxe

➤ Podpůrné metodické materiály



➤ Informační zpravodaj (newsletter)

# WWW.MCVRK.MZK.CZ

**MORAVSKÁ  
ZEMSKÁ  
KNIHOVNA**

METODICKÉ CENTRUM PRO  
VÝSTAVBU A REKONSTRUKCI  
KNIHOVEN

[RÁDCE](#) / [FINANCOVÁNÍ](#) / [INSPIRACE Z KNIHOVEN](#) / [DATABÁZE STAVEB](#) / [KE STAŽENÍ](#) / [O NÁS](#) / [🔍](#)

**„Knihovna se z prostoru ke čtení  
proměňuje na společenské centrum s  
mnohanásobnými kompetencemi.“**

(R. Koolhaas, nizozemský architekt)

[Připravujeme rekonstrukci knihovny](#)

[Příruční knihovna](#)

[Mapa architektů a dodavatelů](#)

**VEŘEJNÁ KNIHOVNA – SRDCE OBCE  
- brožura praktických rad a  
inspirativních nápadů**

[/ ke stažení ZDE](#)

**Výsledky průzkumu na činnost a  
služby Metodického centra pro  
výstavbu a rekonstrukci knihoven**

[/ Více ZDE](#)

**Výstava k zapůjčení či tisku –  
(re)VIZE knihoven 21. století:  
prostor-funkce-příležitost**

[/ Více zde](#)

# 5 DŮVODŮ PROČ JE KNIHOVNA NEDÍLNOU SOUČÁSTÍ OBCE ANEB KNIHOVNA NENÍ JEN PŮJČOVNA KNIH! 😊

1. Neutrální a důvěryhodná instituce s informačním a technologickým zázemím a kompetentním personálem
2. Finančně dostupná pro každého – sociální status zde nehraje roli
3. Komunitní centrum – vzdělává, propojuje, sdílí a baví
4. Bezpečné místo (fyzické i virtuální) pro trávení (nejen) volného času
5. Partner zřizovatele – prostředí pro diskuse, volby, apod.



# TOLIK MOŽNOSTÍ, TOLIK AKTIVIT! ALE....

Podvědomé sdělení:  
zastaralý interiér = zastaralý obsah

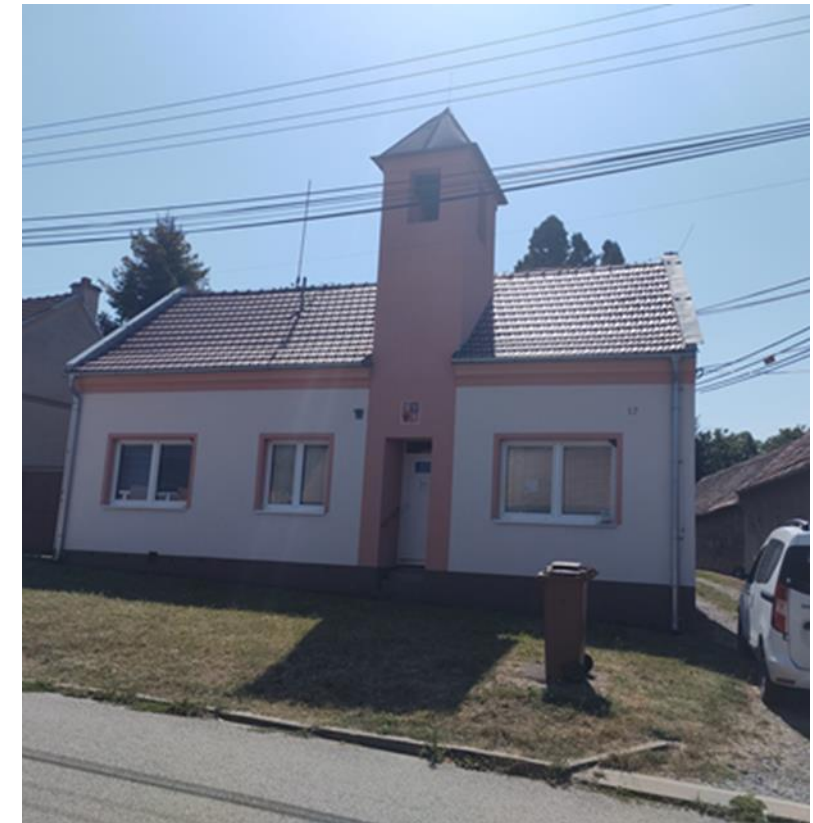


Důležitý je první dojem! I detaily rozhodují! Uživatelé vidí a cítí rozdíl! Lidé se rádi vrací na místa, kde se cítí dobře!



# NEJČASTĚJŠÍ NEŠVARY KNIHOVEN ANEB NA CO SI DÁT POZOR!

KUDY DO KNIHOVNY....???



# VIZUÁLNÍ SMOG = CHAOTICKÉ SDĚLENÍ!



# VÍTEJTE V KNIHOVNĚ, UVOLNĚTE SE PROSÍM....





# ...ZASEDACÍ MÍSTNOST, ČEKÁRNA...?



# ESTETIKA PROSTŘEDÍ



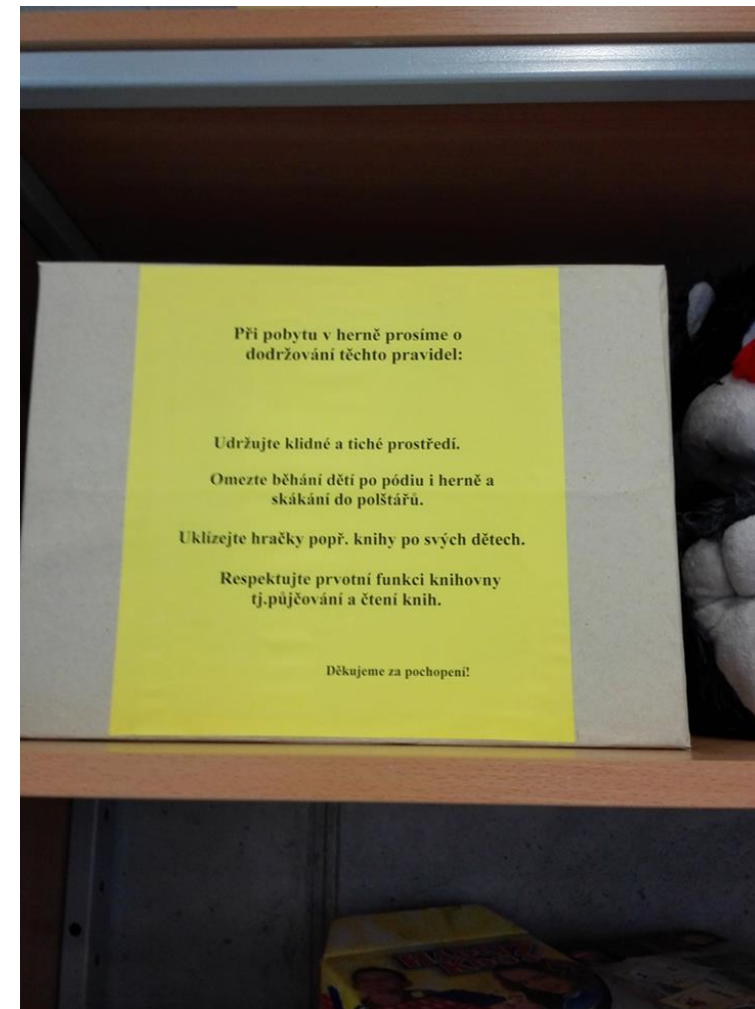
# NEZAPOMÍNEJME NA FOND



# A JEHO PREZENTACI!



# A CO DĚTI? MAJÍ SI KDE HRÁT.....?



# BOTANICKÁ ZAHRADA NEBO KNIHOVNA..?



# PŘEDPOKLADY PRO KOMUNITNÍ KNIHOVNU

- Užitná plocha knihovny (*60 m<sup>2</sup> na 1000 obyvatel*)
- Budova a vhodně uspořádané prostory (multifunkčnost, flexibilita, bezbariérovost)
- Aktuální knihovní fond (*2-3 kj na obyv.*)
- Kvalitní vybavení interiéru včetně technologií
- Atraktivní služby a program
- Motivovaná/ý knihovnice/ík



# 5 ZÁSADNÍCH OTÁZEK NAD ČÍM SE ZAMYSLET PŘED REKONSTRUKCÍ/MODERNIZACÍ!

1. Jak vypadá místo, ve kterém se knihovna nachází (stavebně-technický stav budovy a její interiér?)
2. K čemu a pro koho bude knihovna sloužit? (uspořádání knihovního fondu, provozní doba, poskytované služby a aktivity, kolik má zaměstnanců, jaké prostory budeme potřebovat a kdy; jaké bude její vybavení včetně technologií)
3. Jaká je strategie rozvoje obce a je knihovna její součástí?
4. Jaké partnery knihovna má nyní a jaké může mít (sdílení prostor, sponzoring, spolupráce...)?
5. Jaký je způsob financování?

## JAK NA TO:

- Nebát se oslovit odborníky - vybrat architekta, designéra tak aby fungovala vzájemná komunikace
- Společnými silami sladit zadání = čím lepší zadání, tím lepší návrh, tzn. umět naslouchat a dělat kompromisy (investor i architekt)
- Zapojit do procesu všechny zúčastněné, kteří se budou na provozu knihovny podílet (zřizovatel, knihovník, uživatel)





# DÍVEJME SE NA KNIHOVNU OČIMA UŽIVATELŮ

„PLÁNOVAT PROSTORY KNIHOVEN ZNAMENÁ PŘEDEVŠÍM PLÁNOVAT PRO LIDI!“ (A. MCDONALD)

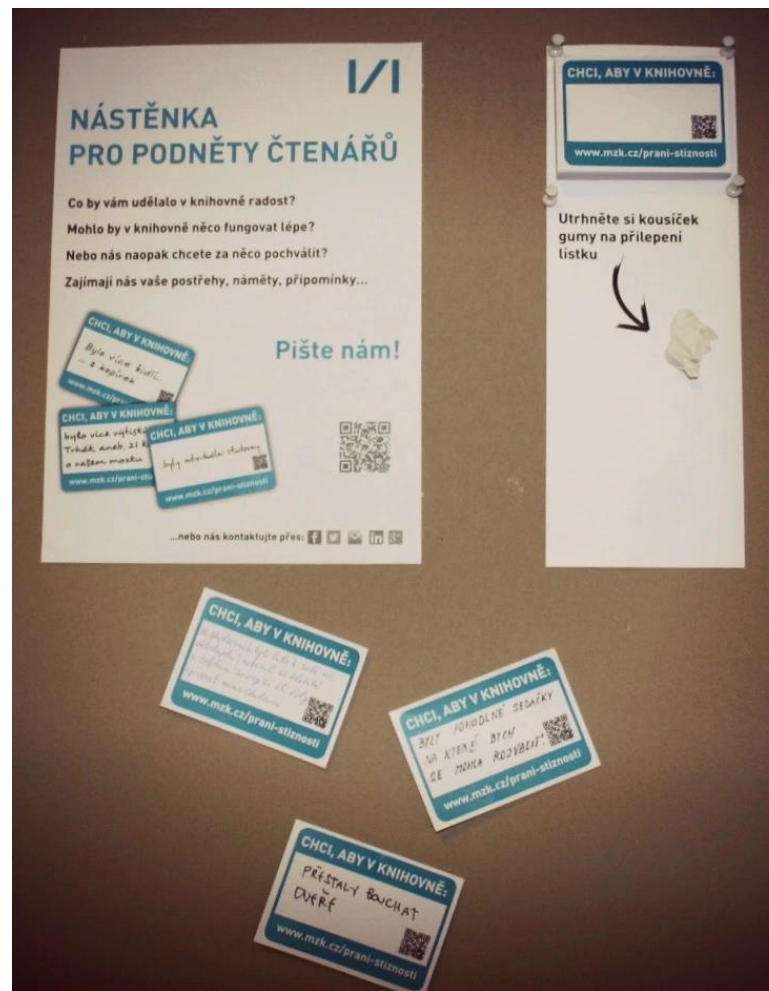
Poznávání / Analýza / Tvorba / Testování

## Chci, aby tady...



**Pomůcky:** lístečky, krabice nebo nástěnka na sběr nepřetržitě  
**Čas:**  
**Lidé:** 1–2 kolegové

Kreativní a překvapivě efektivní způsob sběru zpětné vazby. Chcete-li vědět, co uživatelům chybí, rozmístíte po budově předtištěné lístečky „Chci, aby tady...“ a sledujete, co se bude dít.



# NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ZÁSADY BUDOVA + PROSTORY KNIHOVNY

1. Umístění budovy - první uvítací místo knihovny zřetelné označení nápisem KNIHOVNA s jednoznačně definovaným vstupem, návratový box, bezbariérovost
2. U menších knihoven umístěných ve víceúčelových budovách je nutné dbát na výběr vhodných spoluživatelů (např. obecní úřad, kulturní dům, základní škola)
3. Dodržovat zónování: rušná zóna (vstupní prostory, výpůjční pult), polotichá zóna (regály s dokumenty), tichá zóna (studijní a relaxační místa)
4. Osobitost prostoru – dekorativní prvky s vazbou na místo (foto obce, rodáci, místní rarita, ..)
5. Parkovací místa, stání pro kola







POHÁDKY  
JSOU VÍCE NEŽ PRAVDIVÉ -  
NE PROTO ŽE NĀM ŘIKAJÍ, ŽE  
EXISTUJÍ DRACI, ALE PROTOŽE  
NĀM ŘIKAJÍ, ŽE DRÁKY  
MŪŽEME PORAZIT.





VINIČNÉ ŠUMICE



OČKOVÁNÍ  
65+

# PROSTORY PRO DĚTI – EDUKACE I HRA







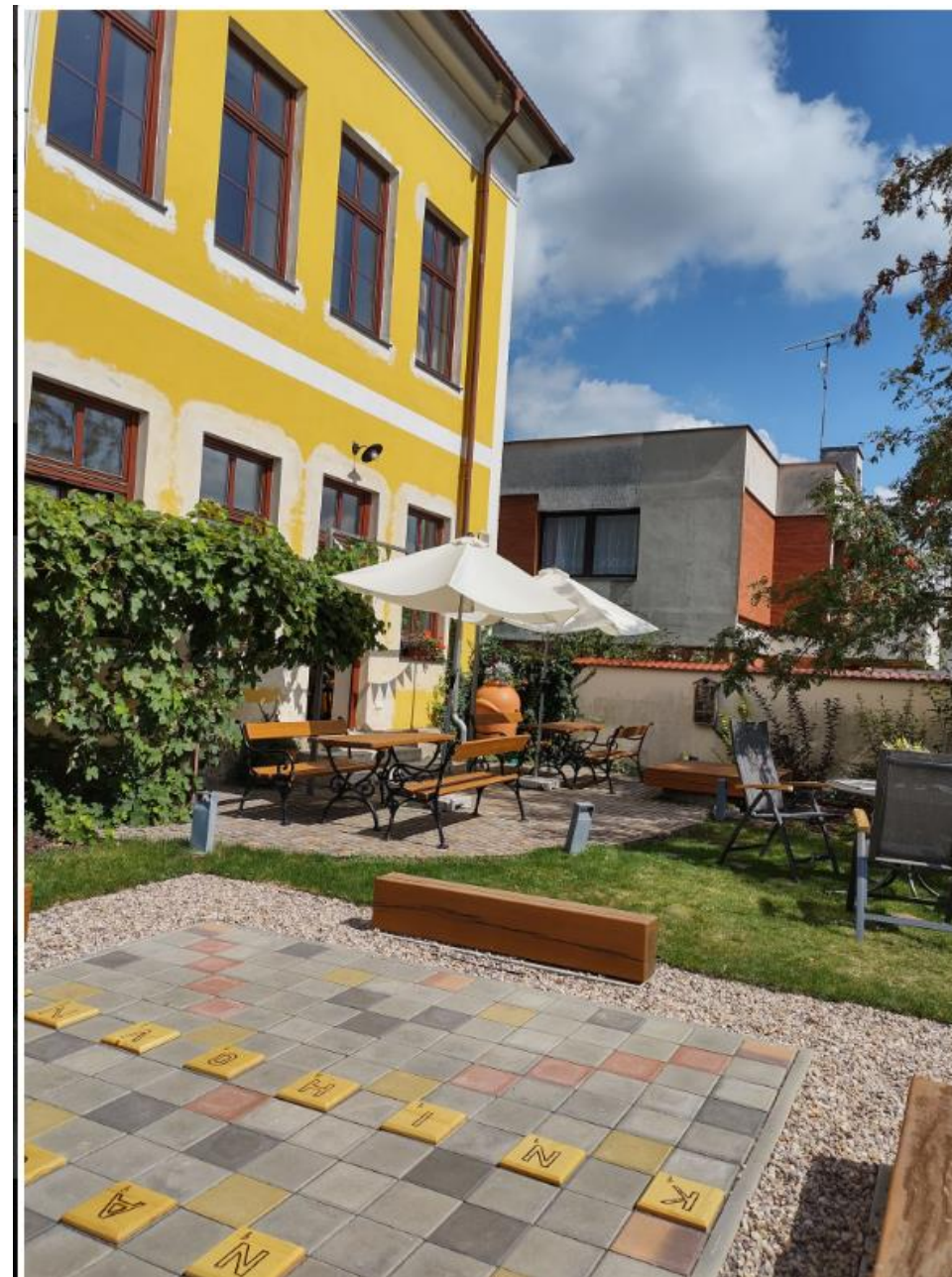
# STUDIJNÍ A RELAXAČNÍ MÍSTO



# VÍCEÚČELOVÝ SÁL - PROSTORY PRO VZDĚLÁVÁNÍ A AKTIVITY



# VENKOVNÍ PROSTORY



# DALŠÍ PROSTORY BEZ NICHŽ TO NEJDE...

- Sociální zařízení pro uživatele
- Zázemí pro zaměstnance (prostor pro práci s fondem, čajová kuchyňka, šatna...)
- Provozní prostory (úklid, údržba, skladovací místnost)
- Technické zázemí (větrání, vytápění atd.)



# KNIHOVNA PRO 21. STOLETÍ

## SPOLUPRÁCE S FA VUT V BRNĚ – ATELIÉROVÉ ZADÁNÍ (OD 2019)



| S                      | W  | O                        | T  |
|------------------------|--|--------------------------|--|
| MLADÍ OBYVATELÉ        | DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA                  | VYBUDOVÁNÍ KOMUNITY      | SATELIT, POTLAČENÍ INFRASTRUKTURY V PROSPĚCH BYDLENÍ |
| ROZVOJOVÁ OBLAST       | CHYBĚJÍCÍ TURISTICKÉ TRASY A CYKLOSTEZKY | ROZVOJ OBCE              | BEZ KULTURNÍCH UDÁLOSTÍ                              |
| POLOHA NA NÁVSI        | VZDÁLENOST OD ZNOJMA                     | -                        | -  |
| -                      | -  | SOUČÁST OBCENÍHO ÚŘADU   | -  |
| BEZBARIÉROVÝ VSTUP     | MALÁ VELIKOST MÍSTNOSTI                  | BLÍZKOST DĚTSKÉHO HŘIŠTĚ | LEPŠÍ VYBAVENOST KNIHOVNY VE ZNOJMĚ                  |
| PARKOVÁNÍ PŘED BUDOVOU | KRÁTKÁ OTEVÍRACÍ DOBA                    | MÁLO STÁLÝCH NÁVŠTĚVNÍKŮ |  |
| PŘÍRODNÍ SVĚTLO        |  |                          |  |

# OBECNÍ KNIHOVNA STOŠÍKOVICE NA LOUCE

POČET OBYVATEL: 309

REALIZACE: 2023

STUDENTI FA VUT V BRNĚ





# OBECNÍ KNIHOVNA DOBŘÍNSKO

POČET OBYVATEL: 406

REALIZACE: 2024

IVA MACHOVÁ







# OBECNÍ KNIHOVNA V TŘEBSÍNĚ

POČET OBYVATEL: 471

REALIZACE: 2022

LUCIE HAŠKOVÁ



# OBECNÍ KNIHOVNA KOSTELNÍ LHOTA

POČET OBYVATEL: 831

REALIZACE: 2022

INTERIÉRY: KOMPOZITURA, S.R.O.

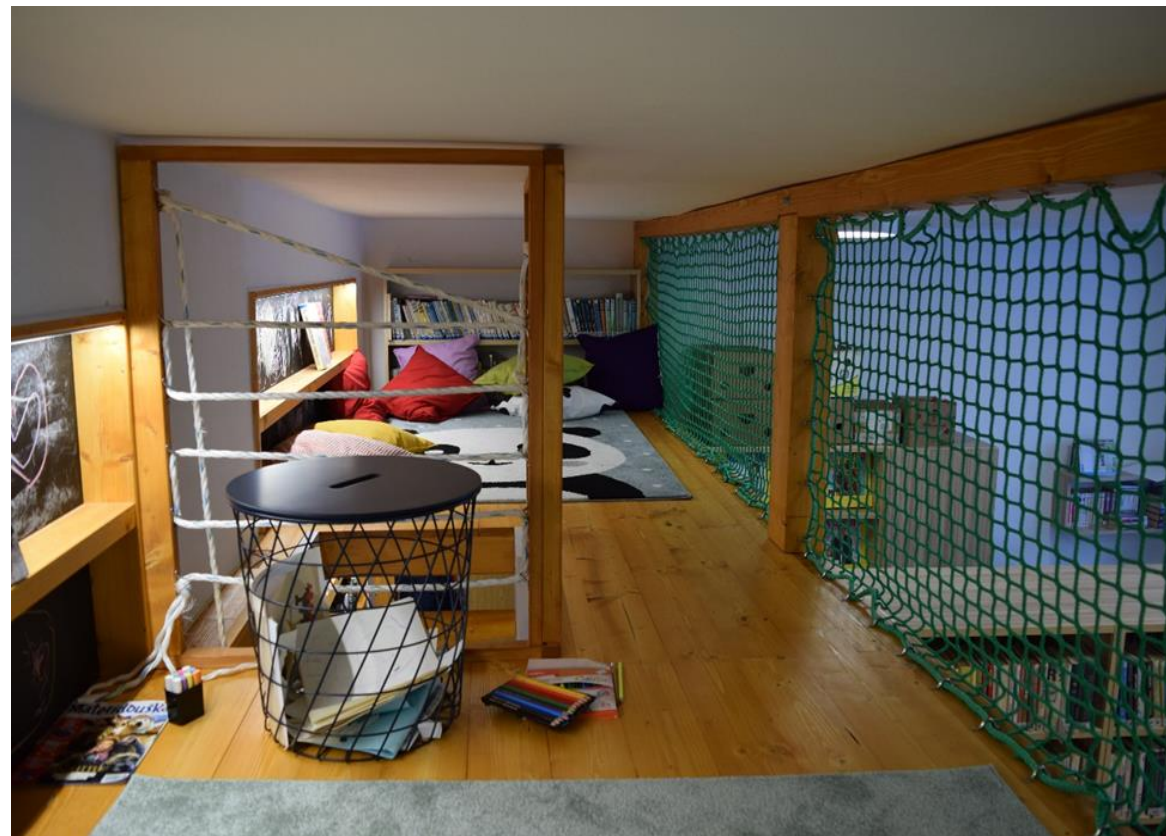


# OBECNÍ KNIHOVNA BÍLÁ

POČET OBYVATEL: 902

REALIZACE: 2020

CIRKUMO, S.R.O.



# OBECNÍ KNIHOVNA STUDNICE

POČET OBYVATEL: 1 161

REALIZACE: 2024



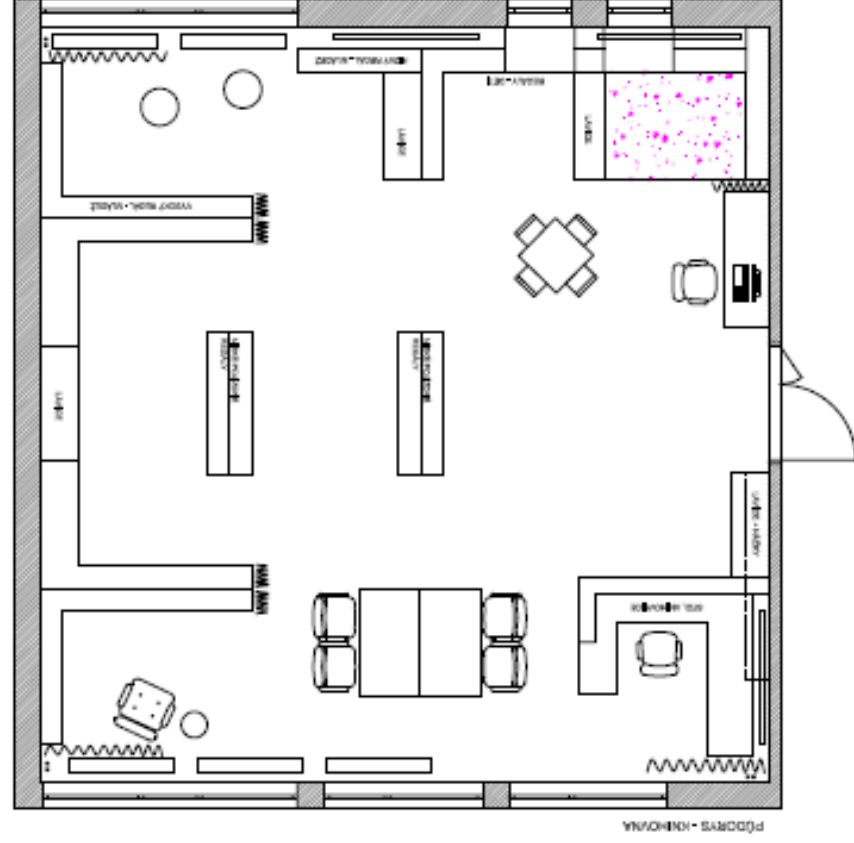
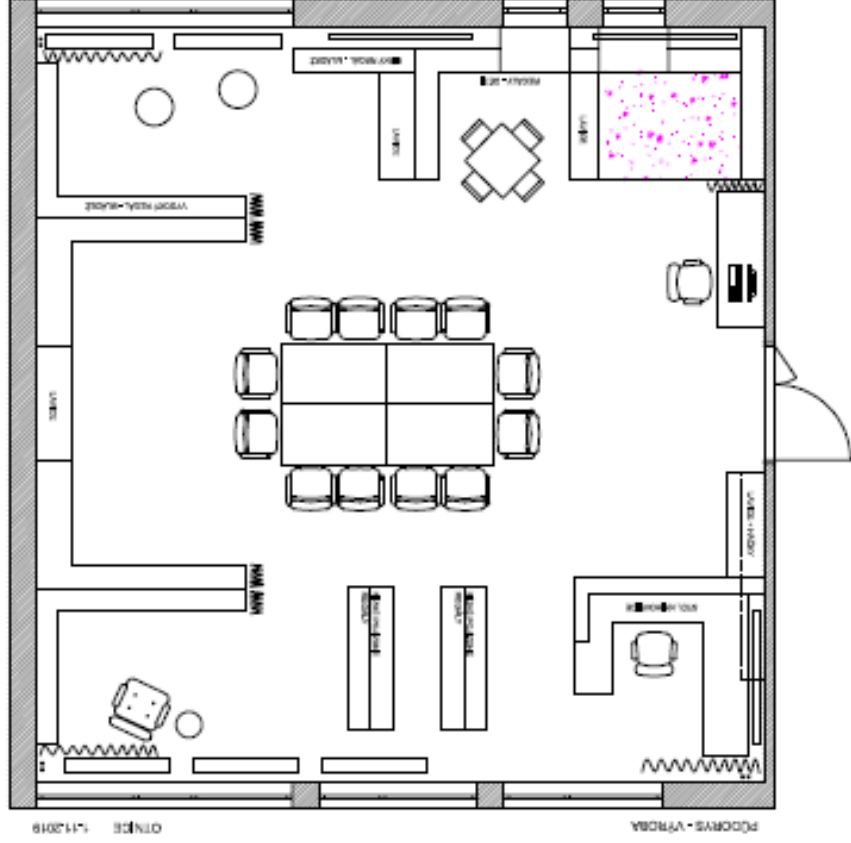
# OBECNÍ KNIHOVNA OTNICE

POČET OBYVATEL: 1 200

REALIZACE: 2020

ING. ARCH. R. VELECHOVSKÁ

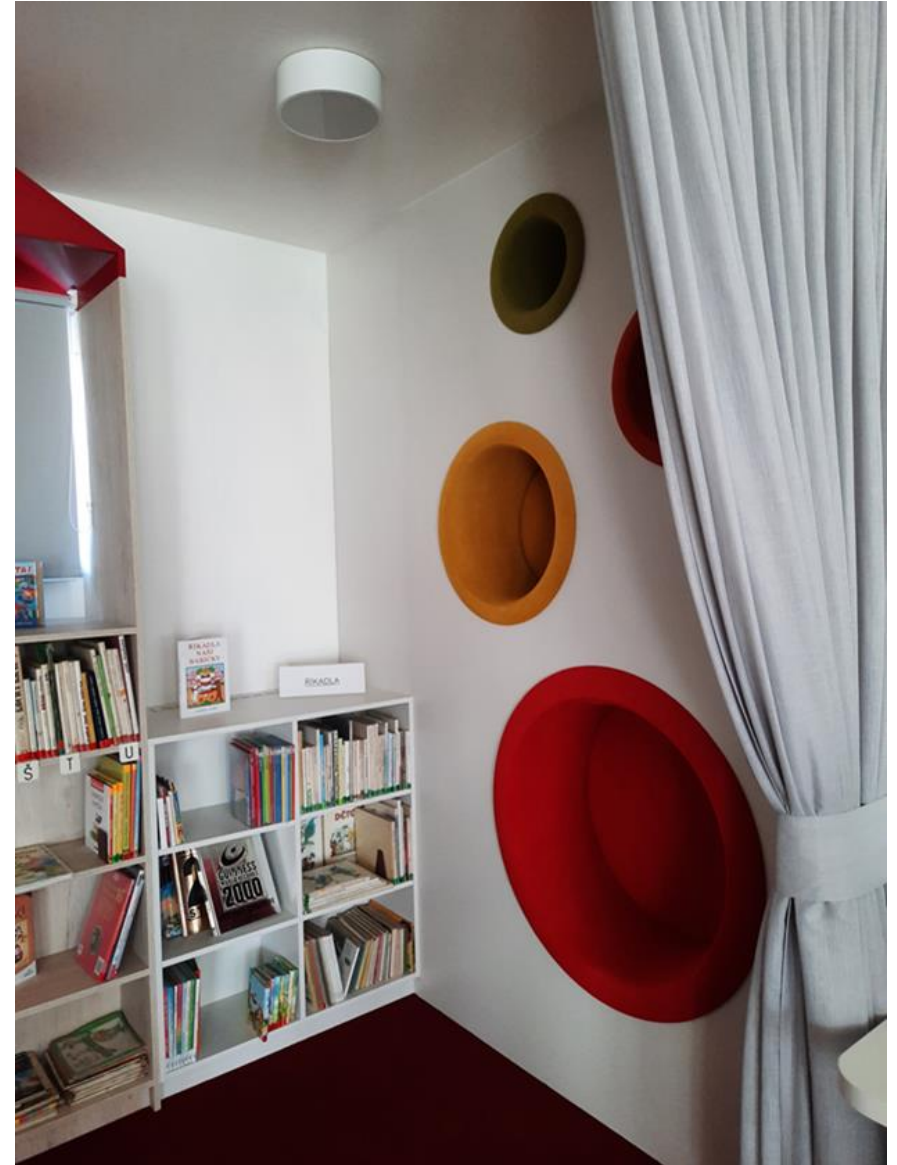














# OBECNÍ KNIHOVNA OSTOPOVICE

POČET OBYVATEL: 1 802

REALIZACE: 2023

ING. ARCH. PETR VŠETEČKA



# ZÁŘÍ 2024



## KNIHOVNA OSTOPOVICE

PROGRAM

WWW.KNIHOVNAOSTOPOVICE.CZ  
VÍCE NA

NEDĚLE 15.9. 10:00-18:00

### DESKOHRANÍ

Den plný deskových her pro děti i dospělé. Sejděte se s rodinou a kamarády a pomějte síly, důvtip a štěstí ve hře.

ČTVRTEK 19.9. 18:30-20:30

### DUO DOCENTKY: PRÁCE A PENÍZE

+ OD 16:30 POP-UP KAVÁRNA S POPPY BEANS COFFEE

Akademický stand-up. Dva docentky odpoví na zásadní otázky typu: Zničí ženy status prestižních oborů jako je medicína? Když budou ženy vydělávat stejně jako muži, zůstanou stále ženami? Lze skloubit práci a rodinu?

STŘEDA 25.9. 18:00-19:00

### KNIHOKATKA RADÍ | KNIŽNÍ KLUB

Tipy na knihy, které budete chtít číst, jen jste o nich možná neslyšeli. (Ne)pravidelný dvouměsíční s pedagogkou a literární blogerkou Kateřinou Hancovou.

ČTVRTEK 26.9. 18:00-19:30

### JÓGA S EVOU

Chtěli byste ulehčit hlavě, tělu a mít chvíli pro sebe? Navštivte jógový workshop s lektorkou jivamukti jógy Evou Hurníkovou. Praxe je vhodná pro začátečníky i praktikující.

PÁTEK 27.9. 18:30-20:40

### ARCHITEKTURA ČSSR 58-89

FILMOVÁ PROJEKCE | PŘEDPREMIÉRA

Unikátní dokument v režii Jana Zajčicka o československé předrevoluční architektonické scéně. Tvůrci neobyčejně a s vášní představují výjimečné budovy postavené v období od Expa 1958 po sametovou revoluci.

SOBOTA 28.9. 18:30-20:00

### ŽENY KOLEM MIESE

FILMOVÁ PROJEKCE

Došli by architekt Ludwig Mies van der Rohe světového věhlasu, kdyby za ním nestála řada výrazných ženských osobností?

NEDĚLE 29.9. 14:00-17:00

### PROCHÁZKA PO NEDOKONČENÉ DÁLNICI

+ BESEDA S HISTORIKEM TOMÁŠEM JANDOU

Vydáme se za hranice obce a prozkoumáme torzo průchozí exterritoriální dálnice, která měla spojitvat Vratislav s Vídní a vznikala na přelomu 30. a 40. let minulého století.

ÚTERÝ 1.10. 18:30-20:00

### PROMĚNY VEŘEJNÉHO PROSTORU

BESEDA S ARCHITEKTEM DAVIDEM PRUDÍKEM

O rekonstrukci historického vodárenského areálu vodojemů na Žlutém kopci, zámeckého parku ve Ctěnicích u Prahy, barokní sýpky v Uherkém Brodě a dalších projektech ve veřejném prostoru.

PONDĚLÍ 16.9. | 23.9. | 30.9. 9:00-12:00

### MÁMA MÁ PRÁCI | COWORKING

Potřebujete odepsat na e-mailly? Studovat? Pracovat? Vypnout? Náš coworking je založen na vzájemné podpoře: ženy se střídají v hlídání dětí, aby každá mohla mít chvíli na své pracovní a osobní projekty a zároveň mít své dítě na dohled.

STŘEDA 4.9. | 18.9. 9:30-11:00

### HERNIČKA MEZI KNIHAMÍ

Pravidelné dopolední herničky pro nejmenší. Setkávání plné tvoření, hudby, lepoprel a knih pro děti, tance, hraní a radosti z pohybu. Pro děti od 0 do 3 let v doprovodu dospělého. Dospělý zodpovídá za doprovázené dítě.

KAŽDÝ ČTVRTEK 15:00-17:00

### HRAVÝ KLUB S KNIHOVNÍCÍ MARKÉTOU PRO ŠKOLÁKY (6-15 LET)

Knihy, tvoření inspirované literaturou, deskové hry a další radosti.



## Letní knižní kvíz

pravidla

27 otázek (3 týdně)

1 bod za každou správnou odpověď  
(zasílejte přes box ve stories FB / insta  
nebo na e-mail knihy@ostopovice.cz)

ukončení soutěže 31.8. 23:59  
(na všechny otázky lze odpovídat i zpětně)

vyhlášení vítězů v září\*  
(knižní odměny pro 3 soutěžící s nejvíce body)



\*účastí v soutěži souhlasíte se zpracováním osobních údajů  
a zveřejněním jména v případě výhry



## Knihokatka radí

- knižní klub -

Tipy na knihy, které budete chtít číst,  
jen jste o nich možná neslyšeli.

st 7.2. | 18:00-19:00





# TURISTICKÁ VIZITKA®

CZ  
1634  
2

www.wander-book.com



558 669 201 www.staraves.cz

GPS:  
49°43'40" N  
18°11'18" E

SM



## Zámek Stará Ves nad Ondřejnicí

Původně středověká vodní tvrz přestavěná na renesanční zámek se sgrafitovou výzdobou



# OBECNÍ KNIHOVNA STARÁ VES NAD ONDŘEJNICÍ

POČET OBYVATEL: 2 674

REALIZACE: 2023

AMBRA GROUP, S.R.O.









# TURISTICKÁ VIZITKA®

CZ  
2435  
2

www.wander-book.com



Autor fotografie: Vladimír Šopík

GPS:

48°59'10"N

17°23'25"E



572 503 960

## Zámek Uherský Ostroh

www.uhostroh.cz

ZSBK



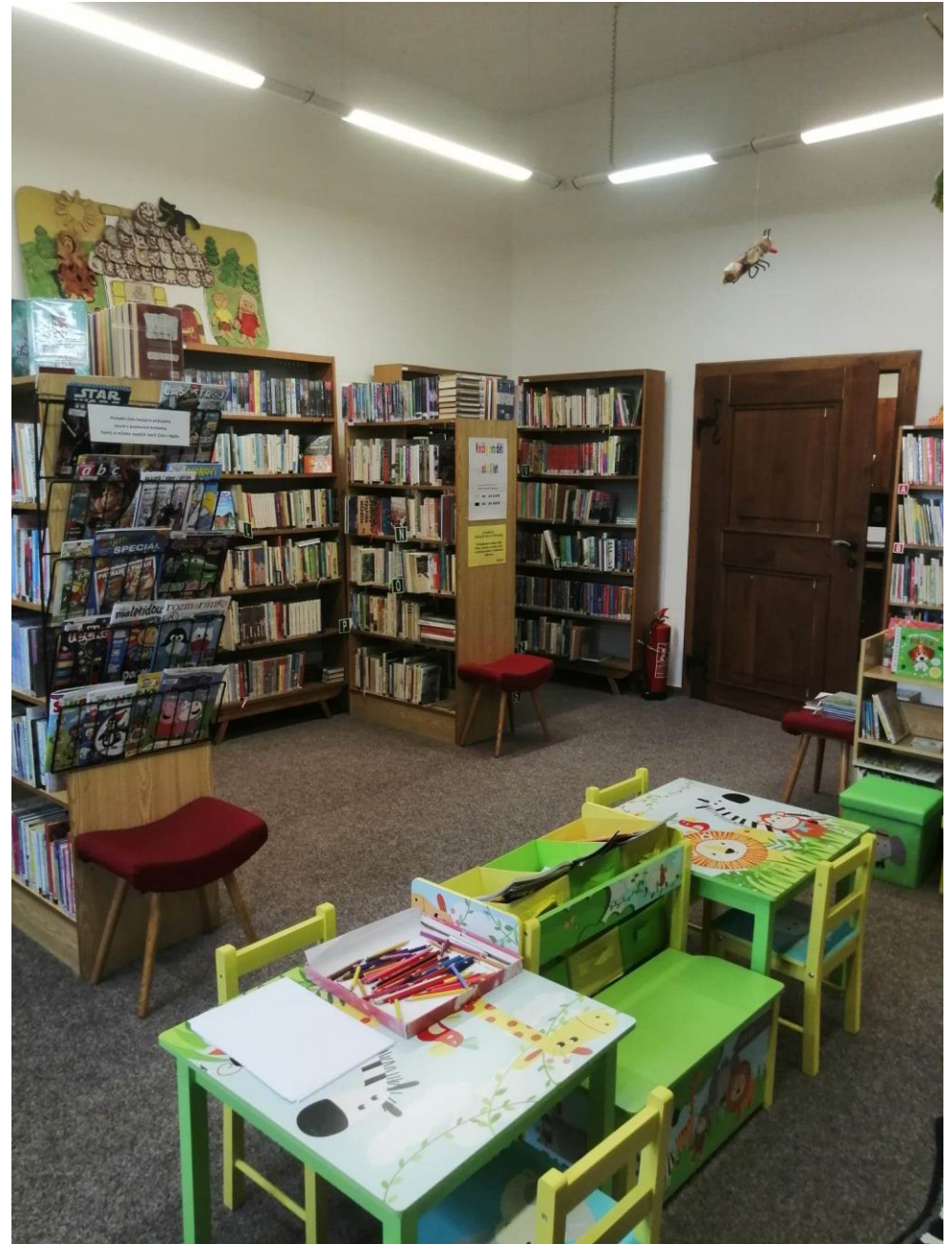
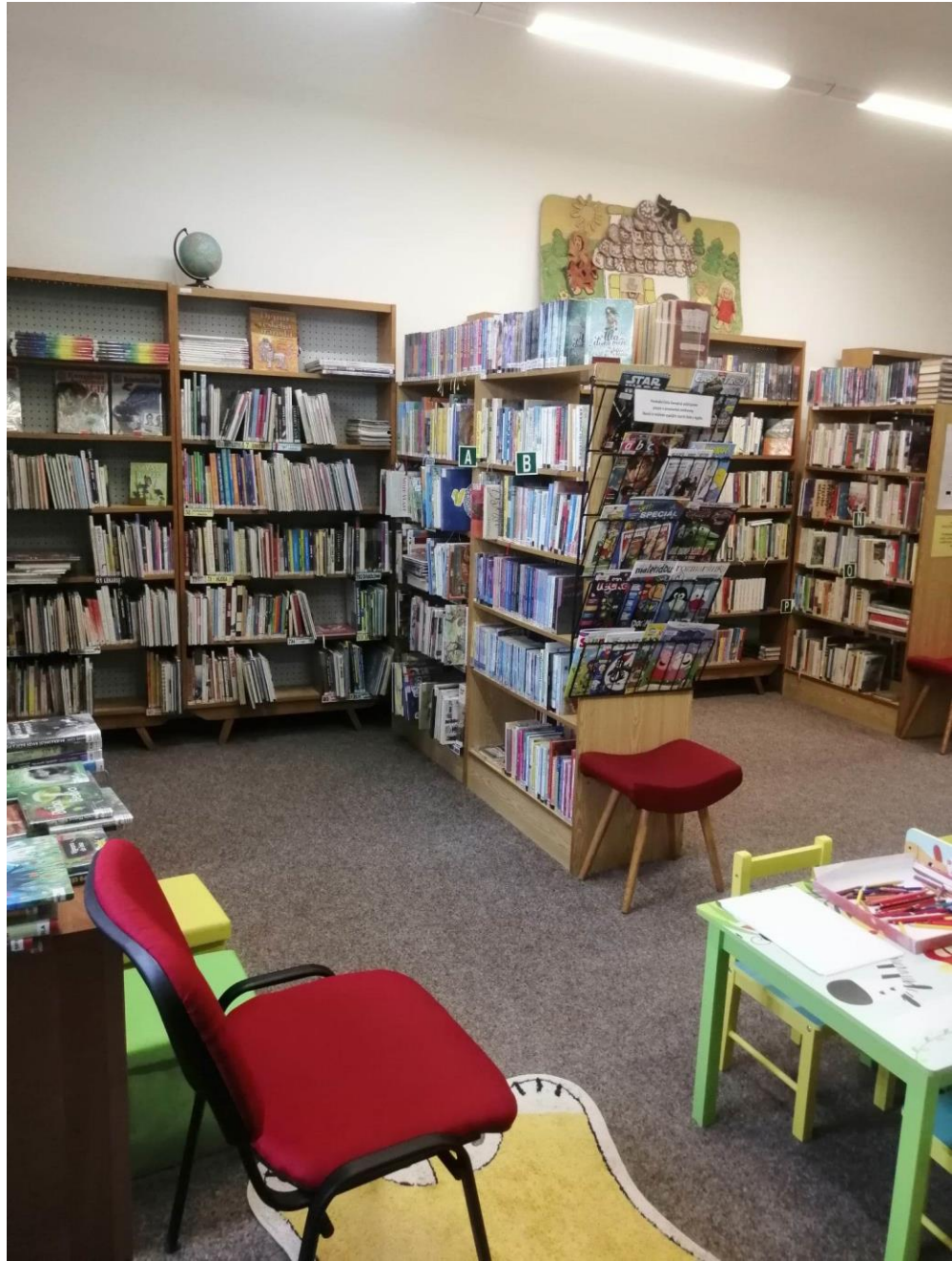
Původně vodní hrad přestavěný v 16. století na reprezentativní renesanční zámek

CZ 2435 Zámek Uherský Ostroh



ZSBK





# OBECNÍ KNIHOVNA UHERSKÝ OSTROH

POČET OBYVATEL: 4 227

REALIZACE: 2024

IVA MACHOVÁ





# VEŘEJNÁ KNIHOVNA – SRDCE OBCE

## BROŽURA PRO KNIHOVNÍKY A ZŘIZOVATELE

JAK ZAČÍT?  
ANEB NAD ČÍM SE ZAMYSLET

1. Co chtějí návštěvníci? Co nejvíc chybí nám, co obci?
2. Co se nám osvědčilo a co ne?
3. Jaké **prostory** budeme potřebovat a kdy?
4. Vyhovují jednotlivé prostory cílovým skupinám? Jsou snadno dostupné?
5. Jaké plánované **aktivity** vyžadují vlastní oddělený prostor?
6. Jaké **pomůcky, materiály a jaká technika** bude potřeba? Jaké další vybavení? Jaké budou **nároky na infrastrukturu** (elektrická instalace, voda...)?
7. Jaké podmínky musíme vytvořit pro **realizaci vzdělávacích i dalších aktivit**?
8. Co se nám líbilo v jiných knihovnách?
9. Jaký bude **další rozvoj knihovny**?

### PRAKTICKÉ RADY:

- Podívejte se na knihovnu očima uživatelů, ptejte se dětí, dospívajících i dospělých.
- Spolupracujte s místními organizacemi.
- Přizpůsobte se rytmu života v obci.
- Využijte venkovních prostor.

### METODICKÉ CENTRUM PRO VÝSTAVBU A REKONSTRUKCE KNIHOVEN

Naším posláním je být k dispozici všem zřizovatelům knihoven a knihovnickům, kteří mají zájem své knihovny vylepšovat, hledat nejenom jejich architektonickou podobu (tedy prostorové uspořádání a vybavení), ale také společně diskutovat možné funkce, které by jejich knihovna mohla plnit ve prospěch obce.

### MŮŽEME VÁM NABÍDNOUT:

- rady a tipy, jak využít a zhodnotit prostory v knihovnách,
- informace k financování (vypsání dotační tituly a granty) rekonstrukcí knihoven a obnovy knihovnického mobiliáře,
- kontakty na ověřené výrobce a dodavatele knihovnického nábytku a na architekty, kteří se podíleli na realizaci knihoven,
- odborné semináře na téma architektura knihoven a workshopy,
- metodické materiály k výstavbě a rekonstrukci knihoven,
- příklady dobré praxe.

Případné otázky k jednotlivým realizacím zodpoví Lenka Dostálová (Lenka.Dostalova@mzk.cz). Příručka je dostupná i v online verzi <http://mccvrk.mzk.cz/ke-stazeni>.

Na všech snímcích jsou příklady zdařilých realizací z knihoven v ČR.

Vydala Moravská zemská knihovna v Brně  
Kounicova 65a, 601 87 Brno v roce 2023

Fotografie: archiv MZK

Autoři: Mgr. Lenka Dostálová, Ing. arch. Tomáš Hofava

Grafická úprava a sazba: Zuzana Hofavová

Tisk: Tiskárna ABC

© Moravská zemská knihovna Brno 2023

KNIHOVNU TVOŘÍ  
LIDÉ, PROSTOR  
A TO „NEVIDITELNÉ“,  
ČÍM HO DOBRÝ  
KNIHOVNÍK UMÍ  
NAPLNIT.

POTOM I LIDÉ  
CHODÍ DO KNIHOVNY  
RÁDI, PROTOŽE  
TAM NAJDOU TO,  
CO JE ZAJÍMÁ.

Brožura  
pro knihovníky  
a zřizovatele



**POMŮŽEME** vám proměnit knihovnu v místo, kde budou uživatelé rádi trávit volný čas.  
**PRINÁŠÍME** vám informace, jak na přípravu rekonstrukce knihovny nebo při výstavbě nové.  
**UJASNÍME** knihovnickům i zřizovatelům vlastní představy a zjednoduší komunikaci s architekty.  
**PŘIBLÍŽÍME** zřizovatelům současné pojetí veřejné knihovny a překvapující možnosti, které nabízí.

VEŘEJNÁ KNIHOVNA  
SRDCE OBCE

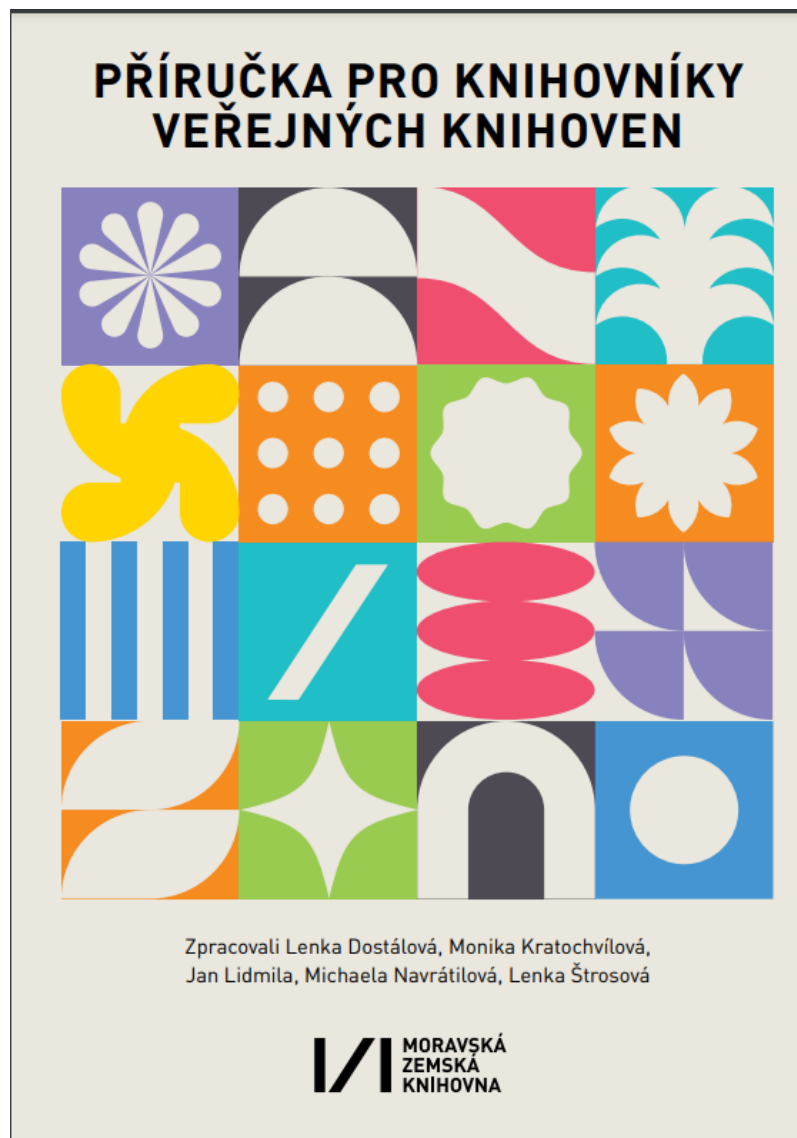
METODICKÉ CENTRUM  
pro výstavbu a rekonstrukce knihoven

→  
PRACOVNÍ LIST  
„JAK NA NOVOU  
KNIHOVNU“



MORAVSKÁ  
ZEMSKÁ  
KNIHOVNA

# PŘÍRUČKA PRO KNIHOVNÍKY VEŘEJNÝCH KNIHOVEN



## OBSAH

|          |  |           |
|----------|--|-----------|
| <b>1</b> | <b>ROLE KNIHOVNY V OBCI</b> .....  | <b>9</b>  |
| <b>2</b> | <b>VEŘEJNÁ KNIHOVNA JAKO SOUČÁST SYSTÉMU KNIHOVEN</b> .....                                    | <b>11</b> |
| 2.1      | Systém knihoven .....  | 12        |
| 2.2      | Evidence knihoven .....  | 13        |
| 2.3      | Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027<br>s výhledem do roku 2030 ..... | 13        |
| <b>3</b> | <b>KNIHOVNICKÁ LEGISLATIVA</b> .....   | <b>15</b> |
| 3.1      | Knihovnické zákony a vyhlášky .....  | 16        |
| 3.1.1    | Veřené čtení v knihovně .....  | 19        |
| 3.2      | Metodické materiály a standardy .....  | 19        |
| <b>4</b> | <b>ZÁKLADNÍ DOKUMENTY KNIHOVNY</b> .....   | <b>23</b> |
| 4.1      | Zřizovací listina .....  | 24        |
| 4.2      | Knihovní řád .....   | 25        |
| <b>5</b> | <b>REGIONÁLNÍ FUNKCE KNIHOVEN – SLUŽBY KNIHOVEN KNIHOVNÁM</b> .....                            | <b>28</b> |
| 5.1      | Vymezení základních pojmů .....  | 29        |
| <b>6</b> | <b>PROSTORY A VYBAVENÍ KNIHOVEN</b> .....  | <b>31</b> |
| 6.1      | Architektonické zásady pro budovy knihoven .....   | 32        |
| 6.1.1    | Velikost knihovny .....  | 33        |
| 6.2      | Prostory a vybavení knihoven .....   | 33        |
| 6.2.1    | Prostory pro děti .....  | 35        |
| 6.2.2    | Prostory pro mládež .....  | 36        |
| 6.2.3    | Prostory pro vzdělávání, setkávání, besedy .....   | 36        |
| 6.2.4    | Makerspace, otevřené dílny, FabLab .....   | 36        |
| 6.2.5    | Další důležité prostory v knihovně .....   | 37        |
| 6.2.6    | Venkovní prostory knihoven .....   | 37        |
| 6.3      | Knihovní nábytek .....   | 38        |
| 6.3.1    | Regály .....   | 38        |
| 6.3.2    | Výpůjční pult .....  | 39        |
| 6.3.3    | Ostatní nábytek .....  | 40        |
| 6.4      | Metodické centrum pro výstavbu a rekonstrukci knihoven .....                                   | 40        |
| <b>7</b> | <b>KNIHOVNÍ FOND</b> .....   | <b>42</b> |
| 7.1      | Dokumenty v knihovním fondu .....  | 43        |

# KDE JE CÍL, TAM JE CESTA .....

- I malý prostor může být funkční a útulný
- Dívejte se na knihovnu očima uživatelů
- K velkým změnám vedou malé kroky
- Nebojme se inspirovat, ale s mírou - co funguje jinde nemusí fungovat u nás
- Pokud nemáme peníze, vždy můžeme uklidit, pročistit, uvolnit,.....







**DĚKUJI ZA POZORNOST**



**Mgr. Lenka Dostálová**

[Lenka.Dostalova@mzk.cz](mailto:Lenka.Dostalova@mzk.cz)